משנה · אחרונים · פתח עינים · סדר טהרות

פתח עינים על משנה טהרות

רבי חיים יוסף דוד אזולאי [החיד"א]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

פתח עינים על משנה טהרות

רבי חיים יוסף דוד אזולאי [החיד"א]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/פתח-עינים-על-משנה-טהרות/
הקובץ נוצר ב־20 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק ב 4
משנה א 4
פרק ג 5
משנה ד 5
משנה ו 5
פרק ו 5
משנה ח 5
פרק ז 5
משנה ד 5
פרק י 6
משנה ח 6

פרק ב

משנה א

האשה שכובשת ירק וכו'. בתעניות דף כ"ד אתמר כי מטא רב יהודה בעוקצין האשה שכובשת ירק בקדרה ואמרי לה זתים שכבשן בטרפיהן אמר הויות דרב ושמואל קחזינן הכא ופירש הרב חזון נחום דהני לישני פליגי בפלוגתא דהר"ש ורמב"ם בסדר המשנה דהר"ש סבר דמסכת טהרות צריכה להיות אחר עוקצין והרמב"ם ס"ל דעוקצין נשנית באחרונה ומסתמא האמוראים היו שונים כסדר המשנה לכך אמרו אמרי לה וכו' ואמרי לה וכו' ופליגי בפלוגתת דהרמב"ם והר"ש דמ"ד שהיה מקשה הכי בהגיעו להאשה שכובשת ירק ס"ל כהרמב"ם שהיא קודמת למסכת עוקצין דתנן בה זתים שכבשן בטרפיהן ומ"ד שהיה מקשה כן כשהיה מגיע להא דתנן זתים שכבשן בטרפיהן ס"ל כהר"ש דמסכת עוקצין קודמת למסכת טהרות ולכן כשהיה מגיע שם היה מקשה ממנה עלה דמסכת טהרות האשה שכובשת הצד השוה שבהן שהיה מקשה הני תרתי מתניתא אהדדי ובקדימה ואיחור לבד פליגי עכ"ל:

ובשגם כל מילי דמר דרך חידוד ודרך דרש אמרתי ויהי מה לא אכחד דכפי דרכו נמצא דלישנא בתרא דקאמר ואמרי לה זתים וכו' אתיא כדסבר רבינו שמשון. ולמאי דקי"ל דהלכה כלישנא בתרא הגם דלישנא קמא בלשון סתום ולישנא בתרא בלשון איכא דאמרי כדמוכח מדברי הרא"ש בפסקיו לבתרא על דף צ"ח וכמ"ש הרב גן המלך סימן י"ג ועיין בכללי הרב גט פשוט. והשתא הכא אף דברישא קאמר כי מטי רב יהודה לעוקצין האשה שכובשת הא קאמר ואמרי לה זתים וכו' [והרב חזון נחום בתוך דבריו קאמר אמרי לה ואמרי לה אמנם בש"ס הוא סתם ואמרי לה כמו שהביא היא עצמו ברישא] ולישנא בתרא עיקר כדאמרן. ויקשה לפי זה דכ"ע סברי וקבלי דעוקצין באחרונה כמ"ש הרמב"ם. ולישנא בתרא כהר"ש:

לכן נראה דיש לפרש בהפך דהכא קשיתיה לרב יהודה משנת זתים בטרפיהן עם משנת האשה שכובשת כדתרגמה הרב הנזכר וא"כ נאמר דרב יהודה כי מטי למשנה שניה דמינה קשיא למשנה דתנו ברישא שם במשנה שניה היה קשיא ליה מהמשנה שכבר למדו ולכן מ"ד קמא דקאמר כי מטי רב יהודה לאשה שכובשת סבר כהר"ש דטהרות אחר עוקצין ולהכי כי קאי בטהרות פריך מזתים שכבשן דקראוה מקודם וקשיתיה האשה שכובשת דקאי בה. ולישנא בתרא דקאמר זתים שכבשן סבר כהרמב"ם דטהרות ברישא וסיים בעוקצין ולכן כי מטי לעוקצין זתים שכבשן קשיא ליה ממאי דתנו ברישא

האשה שכובשת ורמי ומקשי על משנת זתים דקאי בה בסיומא דש"ס ונמצא דכ"ע דקבילו אנפשייהו עוקצין באחרונה אתי כלישנא בתרא:
וכבר מילתא אמורה דכל זה דרך חידוד ודרש ואעיקרא אינו נראה לומר דהאמוראים היו חולקין בסדר המסכתות דרב סוף תנאים ותחילת האמוראים [כתבתי סוף תנאים דרב תנא הוא ופליג והוזכר בבריתא כידוע] והוא קבל מרבינו הקדוש המשניות כסדרן והלכתן וקבלו ממנו תלמידיו ומסרוה לתלמידיהם שנו"ת דור ודור. ותו כי כל סדר הש"ס אינו אלא למגרסינהו כלהו ולמכתבינהו כסדר הזה. אמנם יחיד או יחידים קורין כרצונם במסכתא אשר נפשם חפצה ואין מוקדם ואין מאוחר כידוע. ודע דבספר הקדוש קנה שנדפס מחדש דף י"ט מסדר עוקצין בסיום הש"ס כדעת הרמב"ם:

פרק ג

משנה ד

הניחן בגשמים ונתפחו וכו'. מכאן למד הרב מהר"א הלוי בספר גן המלך סימן קכ"ב לענין ברכה אחרונה דבורא נפשות דדבר שדרכו לשרותו במים ותפח ומתרבה וכך הוא דרך הנאתו חשיב ליה האי תפיחה לשיעור. וצידד כמה צדדין ומסיק הכי להלכה עש"ב:

משנה ו

וכל שאין בו דעת להשאל ספיקו טהור. עיין בסוטה פרק כשם ומ"ש מורינו הרב הגדול מר קשישא מהר"י הכהן בספר הבהיר בתי כהונה ח"א בחלק בית ועד תחילת דף ב' ע"ש:

פרק ו

משנה ח

בסילקי רה"י לשבת. עמ"ש מורינו הרב בתי כהונה ריש חלק בית ועד דף א' עמוד ג' ע"ש ודוק:

פרק ז

משנה ד

אשת חבר שהניחה לאשת עם הארץ וכו'. עמ"ש רבינו שמשון ועמ"ש אני בעניי בספרי הקטן שער יוסף א"ח סימן תכ"ג. ועמ"ש בקונטריס זה לעיל במסכת אבות פ"ב משנה ב' ע"ש ודוק:

פרק י

משנה ח

מישנן כל י"ב חדש. עמ"ש הרב עדות ביעקב סימן ק"ט ע"ש: